

APROVISIONAMENT DE COMBUSTIBLES FÒSSILS

“És impossible tenir assegurat el subministrament i ser autàrquics”

La dependència d'Espanya de l'exterior respecte del petroli i el gas natural és total i absoluta, la qual cosa fa que les polítiques de seguretat de subministrament siguin essencials per al país. No obstant això, Espanya està dins de la Unió Europea, que fins al moment ha fracassat en les seves polítiques energètiques comunes. La pujada del preu del petroli i la crisi d'Ucraïna han fet adonar-se als 27 de la necessitat d'assolir estratègies comunes i coordinar-se entre ells en situacions d'emergència.

Quan es parla d'energies primàries a Espanya, el país sempre ha de tenir la mirada posada a l'exterior, ja que no produeix dos dels recursos propis més utilitzats: el petroli i el gas. La dependència d'altres països comporta riscos, sobretot tenint en compte que els llocs d'origen d'aquests recursos fòssils no estan entre els de més estabilitat del món. Per això, és fonamental tenir polítiques energètiques i coordinar les estratègies amb els altres estats de la Unió Europea.

Josep Isern, president de la Subcomissió d'Energies Primàries del COEIC, ha estat l'encarregat d'oferir la ponència de Lluís Fontanals sobre petroli. El professor de l'Institut Químic de Sarrià no ha pogut estar present per un compromís professional ineludible a l'estranger.

El 83% del petroli europeu és importat, una quantitat que arriba al 100% en el cas d'Espanya. De fet, la meitat de l'energia primària que s'utilitza al nostre país prové d'aquest recurs fòssil. “Si falla aquest aprovisionament, falla el transport ja que depèn en un 95% de derivats del petroli”, ha subratllat Isern. Fins ara, però, i malgrat les diverses crisis que hi ha hagut en els últims trenta anys, el subministrament de l'or líquid ha continuat fluïnt cap als mercats.

Malgrat que en aquest moment hi ha reserves suficients, Isern ha explicat que cal fer inversions per tal d'augmentar la capacitat de producció en un grau que garanteixi la demanda. No obstant això, els països productors segueixen una política de reducció d'inversions perquè així, si hi ha menys subministrament, poden mantenir els preus més alts.

En el cas d'Espanya, l'aprovisionament està molt diversificat, amb Rússia al capdavant amb un 23% del total del mercat. Mèxic, Nigèria, Líbia i l'Iraq també són proveïdors importants. Aquests mateixos països, juntament amb d'altres del golf Pèrsic, són els que abasteixen una gran part del món. Això vol dir, que dels 85 milions de barrils per dia que es mouen pel planeta, la meitat ho fan per rutes marítimes, creuant desenes d'estrets, com el d'Ormuz, i punts geogràfics on la pirateria i el sabotatge són pràctiques comunes.

FRACÀS DE LES POLÍTIQUES EUROPEES

Amb aquest panorama, Isern ha criticat el fet que, fins ara, la Unió Europea s'hagi preocupat més per mantenir els mercats oberts i per l'impacte ambiental de les seves polítiques energètiques que per garantir el subministrament. "És impossible tenir seguretat [de subministrament] i ser autàrquics", ha assegurat Isern. En aquest sentit, ha recordat que Europa depèn d'altres països i que, per això, és essencial que es dissenyi una política de subministrament per saber en mans de qui està i en quina proporció.

Per Isern està clar que "l'energia és el segon problema més important de la Unió Europea" per les seves implicacions econòmiques, ambientals i de seguretat de subministrament. Malgrat ser un tema cabdal per al continent, que no s'hagi aconseguit fins ara una única política energètica comunitària és "un fracàs absolut".

Segons el president de la Subcomissió d'Energies Primàries del COEIC, la política exterior comunitària ha d'estar també condicionada per l'energia, de manera que la Unió Europea assoleixi acords marc amb Rússia que després puguin servir com a base perquè les empreses negociïn individualment.

Aquesta política energètica ha de tenir altres aspectes en compte, com ara la corresponsabilitat entre els països membres, de manera que s'ajudin entre ells en moments de crisi i no mirin únicament pel seu benestar.

També es pot aconseguir garantir el subministrament mitjançant polítiques d'estalvi i eficiència com ara incrementar l'ús del transport públic o apostar pels vehicles alternatius que no funcionen amb petroli, per la qual cosa és imprescindible comptar amb el suport dels ciutadans. No cal menystenir, tampoc, la recerca en biocombustibles.

Davant de la situació actual de crisi econòmica, Isern considera que és important reflexionar sobre quin paper ha de tenir el mercat i quin la regulació dels estats, i aconseguir fer una planificació mínima que asseguri el subministrament.

TAMBÉ SOTA LA DEPENDÈNCIA DEL GAS

El panorama del subministrament del gas a Espanya és similar al del petroli, amb una gran dependència de l'exterior i una gran diversificació dels aprovisionadors, amb Algèria com a país més important. Durant l'any 2009, el 99,6% del gas va provenir de l'exterior, repartit en 74% de gas natural liquat i en 26% de gas natural. A més de la poca capacitat de producció nacional, un altre dels problemes que té Espanya es troba en la baixa capacitat de les instal·lacions d'emmagatzematge, amb només 2,4 bcm. Aquesta xifra està molt per sota dels 19,6 bcm d'Alemanya, els 14,3 d'Itàlia o els 12 de França.

No obstant això, el director general d'Estratègia i Regulació d'Enagás, Joan Pons, ha volgut aportar optimisme reflexionant sobre els punts forts del subministrament de gas a Espanya. Destaca, sobretot, la capacitat d'entrada amb criteris N-1 segons els quals, si falla alguns dels punts d'entrada de gas a la Península, està garantit el 90% del subministrament gràcies a les sis plantes de regasificació repartides per tot el territori (aviat en seran vuit). Altres aspectes positius del sector del gas cal trobar-los en: la capacitat suficient de transport i distribució; un accés transparent i no discriminatori gràcies a l'aposta "molt liberalitzadora"; i la quota elevada d'entrades de gas natural com de gas natural liquat.

Tot això, però, no canvia la forta dependència de l'exterior. Per millorar aquesta situació, Pons ha apostat pel projecte d'interconnexió per la Jonquera perquè "aportaria la capacitat necessària", sempre que des de França s'arribés fins a Bèlgica per tal d'estar connectats amb el mercat del Regne Unit.

En aquest sentit, el director general d'Estratègia i Regulació d'Enagás s'ha mostrat optimista ja que l'última crisi d'aprovisionament d'Ucraïna ha donat força als arguments d'Espanya que podria haver proveït a Europa del gas que li arriba d'Algèria.

Justament arran de la crisi d'Ucraïna, la Unió Europea està treballant en un nou instrument anomenat de "seguretat de subministrament" d'obligatori compliment per a tots els països, segons el qual s'implantarà el criteri N-1 (el mateix d'Espanya); es garantiran trenta dies d'aprovisionament; s'harmonitzaran i es coordinaran les actuacions dels països en casos d'emergència; i es donarà més importància al rol del gas Coordination Group per tal que monitoritzi totes aquestes noves regulacions.

Tot just la Unió Europea ha posat en marxa el Recovery Plan per a interconnexions amb subvencions de fins a 5.000 milions d'euros, dels quals Espanya ha rebut 45 i França 200, que també s'han d'utilitzar per millorar la connexió amb el nostre país.

A més de millorar les interconnexions, Pons ha assegurat que per tal de garantir el subministrament és necessari diversificar els aprovisionadors tant per origen com per forma d'arribada, a més de desenvolupar xarxes transeuropees efectives mitjançant un marc adequat de regulació i finançament, crear nous magatzems subterranis per tal de maximitzar la capacitat global de la Unió Europea, i implantar acords d'ajut mutu.

Malgrat que des de fa anys es parla de l'exhauriment de les reserves de gas, el cert és que les reserves no paren de créixer, igual que ho fa el consum (a un ritme d'1,5 punts per any). Al ritme actual, s'estima que hi ha reserves de gas convencional per uns seixanta o setanta anys. Segons dades de BP i Cedigaz, durant l'any 2009 les reserves provades al món eren de 189,2 Tcm, repartides principalment entre l'Iran, Rússia, el mar del Nord, Nigèria i Austràlia.

A l'acte hi han assistit:

- Josep Isern, president de la Subcomissió d'Energies Primàries.
- Joan Pons, director general d'Estratègia i Regulació d'Enagás.

L'acte ha estat organitzat per la Comissió d'Energia dels Enginyers Industrials de Catalunya.

Barcelona, 20 de maig del 2010
Edifici dels Enginyers Industrials de Catalunya